

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії

**Digital transformations and innovative technologies in the
economy: challenges, realities, strategies**

Матеріали

**II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 17-19 травня 2023 р.)**

Суми
Сумський державний університет
2023

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.)*

Е45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» (Суми, 17-19 травня 2023 року)/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюник. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 120 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2023
© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Богдана Кравченко</i> <i>Ірина Плікус</i>	Розвиток електронної комерції в Україні: перспективи, виклики та тенденції розвитку у 2023 році.....	5
<i>Владислав Фукалов</i> <i>Ірина Плікус</i>	Організаційна взаємодія банківських установ з платіжними системами в Україні	9
<i>Анастасія Михайлович</i> <i>Ірина Плікус</i>	Управління інформаційною системою компанії в умовах діджиталізації.....	13
<i>Юрій Черненко</i> <i>Ігор Басанцов</i>	Впровадження цифрових технологій для ефективного застосування громадського контролю в управлінні державними програмами в Україні.....	16
<i>Олена Журавка</i> <i>Анна Сілюченко</i>	Особливості діяльності пенсійного фонду України та шляхи вдосконалення пенсійного забезпечення.....	20
<i>Вероніка Літовцева</i> <i>Марина Бречко</i>	Розвиток електронного уряду як чинник подолання недовіри до цифрових фінансових послуг.....	24
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Юлія Гончарова</i>	Особливості реалізації фіскальної політики держави на засадах цифровізації.....	27
<i>Олена Журавка</i> <i>Ірина Кожушко</i>	Теоретичні підходи до управління страховим портфелем страхової компанії.....	29
<i>Anastasiia Samoilikova</i> <i>Vondarenko Vladyslav</i>	“Business – education – science” coopetition as a factor of digital transformation: impact assessment.....	33
<i>Світлана Похилько</i> <i>Анна Єременко</i>	Міжнародна експансія українського фінтеху та особливості його захисту під час війни.....	36
<i>Гліб Харченко</i>	CRM-система як інструмент підвищення ефективності малого бізнесу.....	39
<i>Дарина Акоюн</i>	Відкритий банкінг як інновація на фінансовому ринку.....	42
<i>Олена Криклій</i>	Ключові аспекти банківського менеджменту в умовах війни.....	46

<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Хилько</i>	Фінтех та його вплив на сучасний стан фінансової системи.....	49
<i>Надія Дехтяр</i> <i>Вікторія Гончарова</i>	Особливості формування місцевих бюджетів в умовах цифровізації бюджетного процесу.....	53
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Руслана Чухно</i>	Транспарентність як механізм оптимізації фінансової діяльності підприємства.....	55
<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Пасько</i>	Діджиталізація фінансової сфери в умовах воєнного стану.....	58
<i>Володимира Піддубна</i> <i>Ірина Плікус</i>	Краудфандинг як інноваційний інструмент залучення інвестицій у малому бізнесі.....	62
<i>Олена Криклій</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Владислав Батанін</i> <i>Павло Рубанов</i> <i>Вікторія Білошанка</i>	Управління ліквідністю банку в умовах воєнного стану.....	65
<i>Тетяна Палаженко</i>	Аналіз підходів до впровадження цифрових валют центральних банків.....	68
<i>Павло Рубанов</i> <i>Владислав Шенкаренко</i> <i>Наталія Пігуль</i> <i>Євгеній Пігуль</i>	Аналіз сучасних платіжних систем в Україні....	72
<i>Павло Рубанов</i> <i>Владислав Шенкаренко</i> <i>Наталія Пігуль</i> <i>Євгеній Пігуль</i>	Сучасний стан, особливості і проблеми розвитку небанків.....	76
<i>Ганна Заволодько</i> <i>Олександра Харченко</i> <i>Злата Тягунова</i>	Роль цифрових інновацій у забезпеченні економічної безпеки держави.....	80
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Валерія Шалапчук</i>	Очікування споживачів хліба серед покоління IGEN (1997-2010): результати аналізу.....	82
<i>Ларыса Нрытсенко</i> <i>Liliia Derkach</i>	Цифрові аспекти фіскального регулювання доходів.....	87
<i>Олена Журавка</i> <i>Олексій Шаповал</i>	The conceptual-categorical framework of organization's financial security.....	89
<i>Кван Zhang</i>	Теоретичні основи фінансової прозорості місцевих бюджетів.....	92
<i>Yevhen Nikitchenko</i>	Tiktok live streaming marketing in E-commerce....	96
	Use of AI predictive analytics to modulate foreign economic activity of business structures.....	98

<i>Наталія Пігуль</i> <i>Артем Скоробагатий</i>	Роль цифровізації у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств корпоративного сектору.....	101
<i>Ірина Теницька</i> <i>Ярина Самусевич</i> <i>Дмитро Галинський</i>	Інноваційні технології екологічного моніторингу діяльності промислових підприємств.....	103
<i>Олексій Захаркін</i> <i>Сергій Подосинніков</i>	Вартісні показники інноваційних компаній цифрового сектору.....	106
<i>Daria Tymoshuk</i> <i>Viktoriia Shepurko</i>	Electronic business and small and medium-sized enterprises: advantages and disadvantages.....	108
<i>Serhii Tiutiunuk</i>	Key forecasts and prospects for green energy transition	115
<i>Denys Kolomiiets</i>	Managing enterprise financial security in the context of digital innovation.....	118

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ПРОЗОРОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

*Журавка Олена Сергіївна,
к. е. н., доцент,
Сумський державний університет, м. Суми
Шаповал Олексій Борисович,
студент,
Сумський державний університет, м. Суми*

Враховуючи зростання сьогоденної популярності у сфері відкритого та прозорого бюджету, фінансова прозорість стала основним підґрунтям успішного розвитку держави та соціально-економічного стану населення.

Прозорість бюджету – це не просто елемент підзвітності уряду чи парламенту, а радше інструмент для сприяння взаємозв'язку між державним бюджетуванням та вимогами ринку, вимогами громадянського суспільства та участю громадян. Прозорість бюджету є особливо важливою для місцевого самоврядування.

На сьогоднішній день фінансові ресурси, які виділяються з місцевих бюджетів, не сприяють розвитку громад та не задовольняють потреби їхніх жителів у основних послугах. Недостатність коштів, які є в розпорядженні місцевої влади, не дозволяє надавати належний рівень допомоги тим, хто проживає в громаді. Місцеві бюджети замість того, щоб слугувати інструментом для конструктивного прогресу, стали лише формальністю, яка викриває бідність та неспроможність місцевої влади задовольнити критичні потреби населення.

Питання належного фінансування місцевих бюджетів для задоволення потреб громади є актуальним. Щоб вирішити цю проблему, місцеві урядовці повинні бути більш ініціативними та продуктивними у своїх зусиллях. Це включає пошук додаткових надходжень до бюджету, впровадження інноваційних рішень та більш ефективний розподіл коштів у сферах, які є справді важливими, враховуючи при цьому думку громадськості.

З вищесказаного випливає, що одна з проблем полягає у відсутності прозорості бюджетного процесу для населення. Бюджети територіальних органів влади в Україні не є легкодоступними та відкритими для громадськості.

Органи місцевого самоврядування зобов'язані бути прозорими, тобто інформувати громадськість про свою діяльність. Від них також вимагається доповідати населенню про свої рішення та обґрунтування. Крім того, будь-які фінансові питання, що стосуються місцевих органів влади, повинні бути розкриті та доступні для громадськості.

Проаналізуємо основні міжнародні документи, які були ратифіковані Україною з питань прозорості бюджету. Правові підвалини до забезпечення бюджетної прозорості закладаються такими фундаментальними документами, як Загальна декларація прав людини і Хартія Європейського союзу з прав людини.

Обґрунтування необхідності розкриття інформації в усіх сферах державного управління та забезпечення доступу до офіційних документів міститься у документі «Національна безпека, свобода висловлювань і доступ до інформації» (так звані Йоганнесбурзькі принципи 1995 р.) та Конвенції Ради Європи, 2008 р. «Про доступ до офіційних документів».

Одним із важливих європейських актів щодо фінансової прозорості місцевих бюджетів, є Європейська хартія місцевого самоврядування, 1985 р., ратифікована Україною у 1997 р. З положень цієї Хартії випливає і право громадян на участь в ухваленні рішень щодо місцевих бюджетів.

Реалізація зазначених базових прав та прозорості бюджетних процедур гарантується дотриманням основних міжнародних стандартів та нормативних документів щодо бюджетної та фінансової прозорості.

Кодекс прозорості бюджету МВФ (IMF Fiscal Transparency Code, 2014) – є міжнародним стандартом розкриття інформації про публічні фінанси. Він визначає фінансову прозорість як повноту, чіткість, достовірність, своєчасність і актуальність державної фінансової звітності та відкритість для громадськості процесу прийняття рішень у сфері фінансової політики [1].

Керівництво щодо забезпечення прозорості у бюджетно-податковій сфері МВФ (IMF Manual on Fiscal Transparency, 2007) – містить конкретні рекомендації щодо впровадження Кодексу фінансової прозорості. Воно детально роз'яснює принципи та практики Кодексу та спирається на досвід країн-членів, щоб проілюструвати низку практичних підходів [2].

До складу цього керівництва входить також Кодекс кращих практик забезпечення прозорості у бюджетно-податковій сфері, який базується на чотирьох фундаментальних елементах: чіткість функцій і обов'язків, відкритість бюджетного процесу, доступність інформації для громадськості й гарантії достовірності.

Рекомендація Ради ОЕСР з питань бюджетного управління (OECD Recommendation on Budgetary Governance, 2015) – трактує бюджетне управління, як процес формування річного бюджету, нагляд за його виконанням та забезпечення його відповідності суспільним цілям [4].

Кращі практики бюджетної прозорості (OECD Best Practices for Budget Transparency, 2002) – за своєю сутністю є довідковим інструментом, який уряди повинні використовувати для підвищення ступеню прозорості бюджету своїх країн [1].

Інструментарій прозорості бюджету ОЕСР (OECD Budget Transparency Toolkit, 2017) – надає доступ до різних глобальних інституцій з бюджетної та фінансової прозорості, офіційних інструментів, стандартів та керівних матеріалів [3].

Необхідність підтримки відкритого та прозорого бюджетного процесу закладена і в основних вітчизняних нормативно-правових документах: «Бюджетний кодекс України», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про Державний бюджет України».

Відповідно до Плану заходів щодо реалізації Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» [6] впроваджено систему «Прозорий бюджет». Ця система має на меті гарантувати прозорість у розподілі державних коштів і забезпечити громадськості доступ до інформації.

В Україні працює громадське партнерство «За прозорі місцеві бюджети». Метою його є створення умов для підвищення рівня доступності та зрозумілості інформації про місцеві бюджети, а також залучення громадян до процесу контролю та участі у прийнятті рішень щодо використання бюджетних коштів. Головна увага партнерства приділяється забезпеченню прозорості, ефективності та відповідальності в управлінні фінансовими ресурсами місцевих громад [4].

Таким чином, дуже важливим у прозорості фінансів є забезпечення прямого доступу громадян до бюджетної інформації, що означає не просто фізичний доступ до документів, а й доведення ясності опублікованої звітності до громадян, які безпосередньо зможуть проаналізувати всі дані, що викладені на доступній мові для людей без спеціальної фахової підготовки.

Список використаних джерел

1. Fiscal transparency. URL: <https://www.imf.org/en/Topics/fiscal-policies/fiscal-transparency>
2. High-level principles on fiscal transparency, participation and accountability. URL: <https://fiscaltransparency.net/gift-principles/>
3. OECD Best Practices for Budget Transparency. URL: <https://ukrainesecuritysector.com/publication/oecd-best-practices-budget-transparency/>
4. Губа, М., Линецький, М. (2022). Публічність і прозорість місцевого бюджету як інструмент антикорупційної політики на рівні місцевого самоврядування. *Наукові перспективи (Naukovi perspektivi)*, 1 (19). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1\(19\)-79-91](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1(19)-79-91)
5. Захаркін, О. О., Захаркіна, Л. С., Квілінський, О. С., Чухно, Р. Ю. (2022). Інформаційні інтернет-ресурси в системі забезпечення транспарентності публічних та місцевих фінансів. *Вісник Сумського*

державного університету, 3, 106–112. DOI: 10.21272/1817–9215.2022.3–12

б. План заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна-2020». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-%D1%80>

Тези доповіді підготовлені за результатами дослідження, що фінансується за рахунок бюджетних коштів МОН України «Цифровізація та транспарентність публічних, корпоративних та особистих фінансів: вплив на інноваційний розвиток та національну безпеку» (реєстраційний номер: 0122U000774).